

מאמר

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא

Maamar

KOL YISRAEL YESH LA'HEM
CHEILEK L'OLAM HABAH

(Sefer HaMaamarim Meluket IV, p. 177ff)

By the Grace of G-d
Shabbos Parshas Acharei,
Mevorchim HaChodesh Iyar, 5733כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא
"Every Jew has a share in the World to Come."¹

In this *mishnah*, the term "the World to Come" refers to the Era of Resurrection,² as indicated by the continuation of the *mishnah* which states, "And these individuals do not have a portion in the World to Come: He who denies that the concept of the resurrection has a source in the Torah."

Why is such a person not granted [a portion in the World to Come]? Because, as the *Gemara* goes on to explain:³ "He denied the resurrection of the dead; he therefore will not have a share in this resurrection — measure for measure."

Thus [the Era of Resurrection] is the intent in the expression "Every Jew has a share in the World to Come." [Indeed, there is also no alternative to this explanation. In other contexts, the term "the World to Come" is used to refer to] *Gan Eden*, [the Garden of Eden, the abode of the souls in the spiritual realms.⁴ We

1. *Mishnah, Sanhedrin*, 10:1.
2. R. Ovadiah of Bartenura (and others) on *Sanhedrin, ibid.*; *Midrash Shmuel*, beginning of *Pirkei Avos*.
3. *Sanhedrin, ibid.* (90a).
4. [Although the Garden of Eden refers to a physical place on this earth as reflected in the narrative of creation, the term is also used, in a figurative sense, to refer to the abode of incorporate souls in the spiritual realms.]

ספרו' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האורשער
ראשוןהיכל
תשיעי

מאמר

כל ישראל יש להם
חלק לעולם הבא-תשל"ג•
מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א
שניאורסאהן

מליובאוויטש

הוצאה שני

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה

זהא שנת אראנו נפלאות

ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

פתח דבר

בסמיכות לש"ק פ' תרומה, וא"ו אדר – יום היארציית של הרה"ג הרה"ח ר' שמריהו ב"ר מנחם מענדל ע"ה גורארי', יו"ר ועד הפועל מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, חדב"נ כ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע, וגיסו של – יבלחט"א – כ"ק אדמו"ר שליט"א –

הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה כל ישראל גוי, שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דש"פ אחרי, מבה"ח אייר ה'תשל"ג.

מערכת „אוצר החסידים”

זיין אדר, יום א' פ' ואתה תצוה, שנת ה'תש"נ (ה' תהא שנת נסים), מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ברוקלין, נ"י.

cannot say that every Jew has a share in *Gan Eden*, for entry to *Gan Eden* is restricted,] as it is written,⁵ “Who may ascend the mount of the L-rd ...? He who has clean hands and a pure heart....” I.e., there are many requirements for entering *Gan Eden*, even the lower level of *Gan Eden*.⁶ [No such restrictions apply regarding] the Era of Resurrection. [On the contrary,] “Every Jew has a share in the World to Come.”⁷

This surely requires explanation, for the revelation that will characterize the Era of Resurrection will far surpass those of *Gan Eden*.⁸ [This applies] even regarding the revelations within the higher level of *Gan Eden* — and indeed, those of the most sublime levels of *Gan Eden*.

{The concept [that the revelation that will characterize the Era of Resurrection is vastly superior to even the most lofty levels of *Gan Eden*] can be appreciated by the very fact that, at that time, all the Jews will be resurrected. This will include even those souls who have been in *Gan Eden* for many thousands of years and who thrice daily are elevated to higher levels [of *Gan Eden*]. Nevertheless, they too will be clothed in bodies in the World to Come. [And they will eagerly desire to do so, because] the revelation that will characterize the Era of Resurrection is vastly superior to the revelation of — even the most sublime level of — *Gan Eden*.⁹}

5. *Tehillim* 24:3-4.

6. See the discourse *Ki Yishalcha*, cited in the note that follows. See also the series of discourses entitled *BeShaah SheHikdimu* 5672, the beginning of ch. 379 (conclusion of p. 779).

Note also *Chagigah* 15b which states that were it not for the prayers of R. Meir, Achar would not have entered *Gan Eden* (i.e., even the lower level of *Gan Eden*).

7. *Ki Yishalcha* 5679 (*Sefer HaMaamarim* 5679 conclusion of p. 351ff) and *Ki Yishalcha* 5700 (*Sefer HaMaamarim* 5700 end of p. 44ff).

8. This follows the opinion of the *Ramban*, conclusion of *Shaar HaGemul* (Edition Schavel — p. 309) [in contrast to the statements of the *Rambam* in the *Mishneh Torah*, *Hilchos Teshuvah*, chs. 8, 9). [The *Ramban*'s opinion is echoed] in the conclusive decision of Chassidus — See *Likkutei Torah*, *Tzav* 15c, *Derushim leShabbos Shuvah* 65d; *Sefer HaMitzvos* of the Tzemach Tzedek, *Mitzvas Tzitzis* (*Derech Mitzvosecha* 14b); *Or HaTorah*, *Chukas* (end of p. 809; *ibid.*, Vol. V, p. 1637). Significantly, in his discourses, the Alter Rebbe mentions only the opinion of the *Ramban*.

9. *Ki Yishalcha* 5654 (*Sefer HaMaamarim* 5654 p. 220). *BeShaah SheHikdimu* 5672, *loc. cit.* (beginning of p. 780). *Sefer HaMaamarim Kuntreisim* II, p. 412a, *et al.*

הוכן לדפוס ע"י
יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל
דפי המאמר
באדיבות "וועד להפצת שיחות"

בס"ד. ש"פ אחרי, מבה"ח אייר ה'תשל"ג

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דפירושי עולם הבא במשנה זו הוא עולם התחי, וכדמוכה מהמשך המשנה ואלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה, שהטעם על זה הוא כדאיתא בגמרא: הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהי' לו חלק בתחיית המתים כו' מדה כנגד מדה. וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דבגן עדן כתיב: מי יעלה בהר הוי' גו' נקי כפים ובר לבב גו', שישנם כמה תנאים בכדי לעלות לג"ע, אפילו לג"ע התחתון, משא"כ בנוגע עולם התחי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. וצריך להבין, הרי הגילוי שיהי' בעולם התחי הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע, גם מהגילוי שבג"ע העליון, גם מדרגא הכי נעלית שבג"ע [וכמובן גם מהענין דתחיית המתים עצמו, דיקומו לתחי' כל ישראל, גם הנשמות שנמצאים בג"ע כמה אלפים שנה, וג' פעמים בכל יום הם מתעלים לדרגא נעלית יותר, ואעפ"כ לע"ל יתלבשו בגופים, כי הגילוי דעולם התחי הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע, גם מדרגא הכי נעלית דג"ע], ואעפ"כ בכדי לזכות להגילוי דג"ע צ"ל כמה תנאים, והגילוי דעולם התחי יהי' לכל ישראל.

ב) ויובן זה בהקדים הביאור דענין זה שהגילוי דעולם התחי הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע. דלכאורה, כיון שג"ע הוא

[The question is thus reinforced]: Why is it that the lower rung, the level of *Gan Eden*, has many prerequisites which must be met to merit its revelations, while the [far superior level, the] revelation of the Era of Resurrection is the portion of all Jews?

II The above [question] can be resolved through a broader explanation of the concept that the revelation that will characterize the Era of Resurrection will far surpass the revelations of *Gan Eden*.

Seemingly, [the opposite should be true]. *Gan Eden* refers to the world of the souls (where the soul's perception is not limited by a physical body). In the Era of Resurrection, by contrast, the souls will [again] be clothed in bodies. Why then will there be an even greater degree of revelation in the Era of Resurrection, when souls will be clothed in bodies, than there is in *Gan Eden*?

It is true that in the Era of Resurrection, the body will be purified to the utmost, to the extent that it will resemble the body of [the first man], *Adam HaRishon*, ([who was] formed¹⁰ by G-d's own hands)¹¹ [and whose refinement was so great] that [he] "obscured the orb of the sun."¹² Indeed, in the Era of Resurrection, the body will attain a state of perfection greater even than that of *Adam HaRishon*.¹³

[The extreme level of refinement that will characterize the body] can explain why in the Era of Resurrection, the souls vested in bodies will be fit vessels to receive a degree of revelation that is higher than the level which is presently received by souls in an incorporate state [in the spiritual realms]. This, however, does not explain why the revelation in the Era of Resurrection will be appreciated by souls as they are clothed within bodies.

10. See *Bereishis Rabbah* 24:5; *Koheles Rabbah* 3:11 (2).

11. See at length in *Sefer HaMaamarim* 5679 p. 415; *Sefer HaMaamarim* 5711 p. 209. [These sources explain] that since [in the Era of Resurrection] the body will be formed by G-d through the "dew of resurrection," the body will be on a level comparable to the body of *Adam HaRishon*, which was formed by G-d's own hands.

12. *Vayikra Rabbah* 20:2; conclusion of *Midrash Mishlei*. See also Introduction of *Tikkunei Zohar* (10b). Examine also *Bava Basra* 58a.

Sefer HaMaamarim 5679 and 5711, loc. cit., states: "His body was as refined and pure as light ... his body was like matter to form, i.e., the soul, for they were comparable one to another."

13. See *Sefer HaMaamarim* 5679 and 5711, loc. cit.

(1) משנה סנהדרין ר"פ חלק.

(2) רע"ב (ועוד) לסנהדרין שם. מדרש שמואל על מס' אבות בתחלתו.

(3) סנהדרין שם (צ, א).

(4) תהלים כד, ג"ד.

(5) כ"מ בד"ה כי ישאלך שבהערה הבאה. ולהעיר מהמשך תעריב ח"ב ר"פ שעט (ס"ע

תשעט). ולהעיר מהגיגה (טו, ב) דלולי תפלת ר' מאיר לא הי' אחר נכנס לג"ע (לג"ע התחתון).

(6) ד"ה כי ישאלך עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע שנא ואילך), ה"ש"ת (סה"מ ה"ש"ת ס"ע

44 ואילך).

(7) כדעת הרמב"ן בשער הגמול בסופו (בהוצאת שאוועל - ע' שט). וכ"ה ההכרעה

בתורת החסידות - ראה לקו"ת צו טו, ג. דרושים לשבת שובה סה, סע"ד. סהמ"צ להצ"צ מצות ציצית (דרמ"צ יד, ב). ובאוה"ת חוקת (ס"ע תתט. שם כרך ה ע' א'תרלז): ואדה"ו בהדרושים מוכיר רק דעת הרמב"ן.

(8) ד"ה כי ישאלך תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' רכ). המשך תעריב שם (ריש ע' תשפ).

סה"מ קונטרסים ח"ב תיב, א. ועוד.

[Seemingly, since the body restricts the extent of the revelation the soul can perceive, it would be preferable for the souls to receive these revelations without being encumbered by the body.]

Even in the Era of Resurrection, when the body will attain a state of absolute perfection, it will still be a physical body — and the inherent limitations of a physical entity are greater than that of a spiritual entity.¹⁴ These include the limitations of time and space, characteristics that apply (primarily) to physical entities.¹⁵ Nevertheless, in order for the soul to be able to receive the revelation of the Era of Resurrection, it must again be vested within a physical body.

[Indeed, there is a fundamental difference in the approach taken to receive the revelations of *Gan Eden* and the approach taken to the revelation that will characterize the Era of Resurrection]: In order to receive the revelations of *Gan Eden*, the soul must first divest itself of [all] material consciousness. [This implies a departure of the soul from the body, i.e., death. Afterwards,] the soul must immerse itself in the River *Dinur*,¹⁶ in order that it be unable to recall any images of this world.¹⁷

[Similarly, in regard to the subsequent ascents [of the soul] within *Gan Eden* itself: As the soul ascends to a higher level, it must forget the [framework of] reference and the pleasure it experienced on the lower level.]¹⁸

14. Also noteworthy is the description, cited above in fn. 12, that Adam *HaRishon's* body (and so, too, the body in the Era of Resurrection) was as “matter to form.” We understand from this that even when the body is totally refined, “form” is still loftier than “matter.”
15. Spiritual entities are also subject to [the limitations of] time and space [as these characteristics exist in a spiritual sense. These limitations, however,] stem from the fact that such entities can be considered as “physical” in comparison to absolute spirituality. It is worth noting *Tanya* ch. 48 (p. 67b): “In spiritual matters, the characteristic of space is in no way applicable.” And there the intent is space as it exists in spiritual terms.
16. [An Aramaic term meaning “river of fire.” By immersing itself in this river, the soul burns away all vestiges of material consciousness.]
17. *Zohar* I, 201a; see also *Ki Yishalcha* 5679, sec. 1 (*Sefer HaMaamarim, ibid.*, p. 352; *Ki Yishalcha* 5700, sec. 1 (*Sefer HaMaamarim, ibid.*, p. 45). See also, *Lehavin Inyan Tchiyas HaMeisim* 5746, sec. 5 (*Sefer HaMaamarim Meluket* III, p. 36) and the sources cited there. [Publisher's Note: The latter *maamar* is translated beginning on page 15 of this volume.]
18. *Ibid.*

עולם הנשמות (נשמות בלא גופים), ובעולם התחי' יהיו נשמות בגופים, מהו הביאור בזה שבעולם התחי', כשהנשמה תהי' מלובשת בגוף גשמי, יהי' גילוי נעלה יותר מבג"ע. והגם שלע"ל יהי' הגוף בתכלית הזיכור, וכמו גופו של אדה"ר (יציר' כפיו של הקב"ה)¹⁰, שהי' מכהה לגלגל חמהי, ויתירה מזו, שלע"ל יהי' הגוף בתכלית השלימות עוד יותר מכמו של אדה"ר¹², הרי זהו לכאורה ביאור רק על זה שלע"ל יהיו הנשמות המלובשים בגופים כלים לקבל גילוי נעלה יותר מהגילוי שמתגלה עכשיו לנשמות בלא גופים. אבל אין בזה ביאור על זה שהגילוי דלע"ל יהי' דוקא לנשמות בגופים. דהגם שגם לע"ל, כשהגוף יהי' בתכלית השלימות, יהי' גוף גשמי, דההגבלות שבדבר גשמי הם יותר מההגבלות שבדבר רוחני¹³, וכמו ההגבלה דזמן ומקום שהיא (בעיקר) בדברים גשמיים¹⁴, ואעפ"כ, בכדי שהנשמה תוכל לקבל הגילוי דלע"ל, הוא דוקא ע"י שמתלבשת בגוף גשמי. והיינו, שמהחילוקים בין הגילוי דג"ע והגילוי דלע"ל הוא שבכדי לקבל הגילוי דג"ע הוא ע"י ההפשטה מדברים הגשמיים. שקודם עליית הנשמה לג"ע צריך להיות תחלה הטבילה בנהר דינור לשכות חיוו דהאי עלמא¹⁵. [ועד"ז הוא בהעליות שבג"ע עצמו, שבכל עלי' צריך תחלה לשכות ההשגה והתענוג דמדריגה התחתונה]¹⁵. ובכדי לקבל הגילוי דלע"ל הוא ע"י שמתלבשת בגוף גשמי.

(9) ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב).

(10) ראה בארוכה סה"מ עטר"ת ע' תטו; ה'תשי"א ע' 209, דכיון שהווייתו של הגוף יהי' מהקב"ה ע"י טל תחי', לכן יהי' כמו גופו של אדה"ר יציר כפיו של הקב"ה.

(11) ויק"ר פ"כ, ב. מדרש משלי בסופו. וראה תקו"ז בהקדמה י, (ב). ועיין ב"ב נח, א. ובסה"מ עטר"ת ותשי"א שם, שהי' גופו מזוכך וטהור לגמרי כמו אור . . שהי' הגוף כחומר אל הצורה שהיא הנשמה שהיו בערך זל"ז.

(12) ראה סה"מ עטר"ת ותשי"א שם.

(13) ולהעיר גם מהמובא לעיל הערה 11, דמעלת גופו של אדה"ר (ועד"ז הגוף שיהי' לע"ל) שהי', כחומר אל הצורה, דמזה מובן שגם בחומר מזוכך בתכלית, הצורה היא נעלית יותר מהחומר.

(14) וזה שגם בדברים רוחניים יש מקום וזמן רוחני, הוא לפי שדברים אלו הם, גשמיים כערך הרוחניות ממש. ולהעיר מתניא פמ"ה (סו, סע"ב), לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות, אף שמדבר שם במקום רוחני.

(15) זח"א רא, א. וראה ד"ה כי ישאלך עטר"ת פ"א (סה"מ שם ע' שנב), ה'ש"ת פ"א (סה"מ שם ע' 45). וראה ד"ה לה"ע תחיית המתים ה'תשמ"ו ס"ה (סה"מ מלוקט ח"ג ע' לו'לעיל ע' רטו). וש"נ.

[In contrast to this thrust to ascent,] an opposite movement is necessary [for the soul] to receive the revelation of the Era of Resurrection. [The soul descends and] enclothes itself within a physical body.

III [The above difficulties can be resolved based on the following concept:] It is written,¹⁹ “This is the Torah of man...,” i.e., the Torah resembles man. Just as man is a composite of body and soul, so, too, the Torah possesses [dimensions comparable to] a body and to a soul.

In a general sense, this reflects the difference between the Torah and its *mitzvos*.²⁰ The 248 [positive] *mitzvos* are the 248 “limbs of the King,”²¹ comparable [in analogy] to a person’s limbs. The Torah, by contrast, can be compared to the blood, referred to as “the soul,”²² [for it is the medium] that draws life into the limbs of [the body, i.e.,] the *mitzvos*.²³

[The analogy between the *mitzvos* and a body can be taken further. Just as a body lives within a time and space continuum,] so too, [the observance of] the *mitzvos* is governed by time and space. There are designated times and places for their observance. The Torah, by contrast, transcends time and space. {Therefore, “A person who occupies himself in [studying] the laws of a burnt-offering is considered as if he actually offered it.”²⁴ This applies even when [he studies] at a time [inappropriate for bringing an offering] and in a place [where an offering] may not be sacrificed.}²⁵

19. *Bamidbar* 19:4. See also *Sefer HaMaamarim* 5701, p. 99.

20. *Sefer HaMaamarim* 5701 (see also *Zohar* III, 152a) speaks of the body and soul of the Torah itself. [This does not represent a contradiction to the concepts explained above.] For [the Torah and its *mitzvos*] are incorporated one within the other, therefore the Torah also possesses a body (as the *mitzvos* possess a soul — for the intent of the *mitzvos* is their soul).

21. See *Tikkunei Zohar*, *Tikkun* 30 (p. 74a), quoted in *Tanya*, ch. 4, *ibid.*, beginning of ch. 23.

22. *Devarim* 12:23.

23. *Likkutei Torah*, *Bamidbar* 3a.

24. Conclusion of *Menachos*; *Shulchan Aruch Admur HaZakein*, *Mehadura Tinyana* end of ch. 1; *Hilchos Talmud Torah* 2:11. See also *Likkutei Sichos* XVIII, p. 413 fn. 25, and the addendum to that fn.

25. *Likkutei Torah*, *ibid.*

ג) **והנה** כתיב¹⁶ זאת התורה אדם, שהתורה היא בדוגמת אדם. דכמו שהאדם מורכב מגוף ונשמה, עד"ז הוא בתורה שיש בה גוף ונשמה. ובכללות הוא החילוק בין תורה למצוות¹⁷. דרמ"ח מצוות הם רמ"ח אברים דמלכא¹⁸, עד"ד אברי הגוף, והתורה היא הדם הוא הנפש¹⁹ שממשכת חיות בהאברים דהמצוות²⁰. וזהו שהמצוות הם בזמן ומקום והתורה היא למעלה מזמן ומקום [שלכן כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה²¹, גם כשאנו בזמן ומקום ההקרבה]²⁰, כי הגוף שהוא גשמי הוא מוגדר בזמן ומקום, והנשמה שהיא רוחנית היא למעלה מזמן ומקום. וכמו שהוא בתורה ומצוות עצמם, עד"ז הוא בנוגע לשייכותם דהתורה והמצוות להאדם הלומד ומקיים המצוות. דלימוד התורה שייך בעיקר להנשמה וקיום המצוות להגוף²².

והנה ידוע²³ דזה שהתורה היא למעלה מהמצוות הוא כמו שהתומ"צ נמשכו בגילוי, אבל בשרשם, המצוות הם נעלים יותר. דהתורה היא חכמתו ית' והמצוות הם רצונו ית', רצון שלמעלה מחכמה²⁴. ויתירה מזו, דגם לאחרי שהתומ"צ באו בהמשכה ניכר בגילוי מעלת המצוות, דהתורה היא פירוש וביאור המצוות²⁵.

ומזה מובן, שעד"ז הוא בנשמה וגוף שבאדם [שהם בדוגמת תורה ומצוות], דהגם שחיות הגוף הוא מהנשמה, שרש הגוף הוא

16) חוקת יט, יד. וראה סה"מ ה'תש"א ע' 99.

17) בסה"מ ה'תש"א שם (וראה גם ח"ג קנב, א) מדובר בענין הגוף ונפש שבתורה עצמה. וי"ל דכיון שהענינים כלולים זה מזה, לכן גם בתורה יש גוף, ועד"ז במצות, שיש בהם נפש, דכוונת המצוות היא הנפש שבהם.

18) ראה תקו"ת ת"ל (עד, סע"א). הובא בתניא פ"ד. שם רפכ"ג. ועוד.

19) ראה יב, כג.

20) לקו"ת במדבר ג, א.

21) מנחות בסופה. שו"ע אדה"ו או"ח מהדו"ת סוף ס"א. מהדו"ק שם סי"א. הלי' ת"ת פ"ב סי"א. וראה לקו"ת ח"ה ע' 413 הערה 25 ובשו"ת ג שם.

22) ראה תניא פל"ה (מד, סע"א ואילך), ושם פל"ו (מט, א"ב). ובכ"מ.

23) לקו"ת אחרי כה, א. ובכ"מ. ולהעיר שבלקו"ת שם לפנ"ז (כו, ד ואילך) מבוואר המעלה דתורה לגבי מצוות (ומובא שם הלקו"ת במדבר שבהערה 20), ואעפ"כ מבוואר שם (כח, א) שבשרשם המצוות הם גבוהים יותר.

24) סה"מ"צ להצ"צ טו, ב. ובכ"מ.

25) לקו"ת אחרי שם כו, ד.

[Based on the above analogy, we can resolve the difficulty initially raised:] The body (and similarly, the *mitzvos*, which are compared to the body) are confined by the limits of time and space. The soul (and similarly, the Torah which is compared to the soul) are spiritual and transcend time and space.

A parallel to the relationship between the Torah and its *mitzvos* themselves applies in relation to a person who studies Torah and performs *mitzvos*: Torah study involves primarily the soul, while the performance of *mitzvos* involves primarily the body.²⁶

It is known²⁷ that the Torah's superiority over its *mitzvos* applies only as [these entities exist after being] drawn down into a revealed state [in our world]. In their source, however, *mitzvos* are on a superior level. For the Torah is the *wisdom* of G-d, blessed be He, while the *mitzvos* represent His *will*, and the level of will surpasses that of wisdom.²⁸

Moreover, even after the Torah and its *mitzvos* are drawn down [into this world], the advantage of the *mitzvos* is readily apparent. For the Torah serves as an exposition and interpretation of the *mitzvos*.²⁹ [This implies that there is a superior quality to the *mitzvos* that the Torah can merely explain.]

We can appreciate that similar concepts apply with regard to the soul and body of man {which resemble the Torah and its *mitzvos*}: Although the body receives its vitality from the soul, nevertheless, the source of the body is superior to the source of the soul.

{[These concepts are reflected in the relationship between G-d and the Jewish people:] As explained in other sources,³⁰ G-d's love and connection for the souls of the Jewish people resembles a natural love, as it were, akin to a father's love for his child. It is

26. See *Tanya* ch. 35 (conclusion of p. 44a ff), *ibid.*, ch. 37 (p. 49a-b), *et al.*

27. *Likkutei Torah, Acharei* 28a, *et al.* Note that *Likkutei Torah*, supra (26d ff) speaks of the superior quality of the Torah in relation to its *mitzvos* (quoting the passage of *Likkutei Torah* cited in fn. 21). Nevertheless, even this text (28a) states that *mitzvos* are rooted in a higher source.

28. *Sefer HaMitzvos* of the Tzemach Tzedek 15b, *et al.*

29. *Likkutei Torah, Acharei* loc. cit., 26d.

30. See *Sefer HaMaamarim Meluket* III, p. 276.

למעלה משרש הנשמה [וכמבואר במק"א²⁶, שהאהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד נשמתם, בנים אתם להוי' אלקיכם²⁷, היא כמו אהבה טבעית כביכול, ע"ד אהבת אב לבנו. היינו, ששרש אהבה זו הוא ממדרגה ששייכת שם תפיסת מקום דהנאהב, ואינה מעצמותו ממש. משא"כ האהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד הגוף שלהם, היא (לא מצד מעלת הגוף, גם לא המעלה דבן, מעלה עצמית, אלא) מצד זה שהקב"ה בחר בהגוף דישאל²⁸, בבחירה חפשית, שבחירה זו היא מעצמותו]. וזה גופא שהנשמה נמשכת להחיות את הגוף הוא מפני העילוי של הגוף מצד שרשו (בדוגמת זה שהתורה מפרשת ומבארת המצוות, מפני שהמצוות הם למעלה מהתורה).

ד) **והנה** ידוע²⁹ דזה שבהחייב דקיום המצוות כל ישראל הם שוים ובהחייב דלימוד התורה יש כו"כ מדרגות, דביושבי אהל שיש להם פנאי החייב דוהגית³⁰ בו יומם ולילה הוא כפשוטו, ובעלי עסקים יוצאים ידי חובתם בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית³¹, הוא, כי המצוות הם רצון העליון (כנ"ל), ורצון הוא למעלה מהתחלקות, והתורה היא חכמתו ית', ובחכמה יש התחלקות.

ויש לומר, שעד"ז הוא בנוגע ללימוד התורה וקיום המצוות בפועל, דזה שקיום המצוות הוא בכל ישראל, דאפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון³², משא"כ בלימוד התורה, הוא, כי אפשר להיות איזה חסרון בישראל הוא רק בהגילויים³³, וכיון שהמצוות הם רצון העליון וששייכים להגוף שבו הוא בחירת העצמות, לכן ענין זה (בקיום המצוות) הוא בכל ישראל.

26 ראה בארוכה סה"מ מלוקט ח"ג ע' רעו.

27 ראה יד, א. ובתניא רפ"ב שזה קאי על הנשמה.

28 תניא פמ"ט (סט, סע"א ואילך). וראה ספר השיחות תורת שלום ע' 120.

29 המשך תערובת ח"א פ"ד (ע' ח). פנ"ב (ע' צג).

30 ל' הכתוב - יהושע א, ח.

31 מנחות צט, ב. הל' ת"ת אדה"ז פ"ג ה"ד.

32 הגיגה בסופה.

33 ואף שגם שרש הנשמה הוא בהעצמות - יש לומר, דכיון שאהבת הקב"ה לישראל היא כמו אהבה טבעית (כנ"ל בפנים), לכן, לגבי הענין דבחירת העצמות בהגוף, הוא דוגמת ענין הגילויים. ועצ"ע.

ה) **וְזָהָרְךָ**³⁴ כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דהגם שהגילוי דעולם הבא (עולם התחי') הוא נעלה יותר מהגילוי דג"ע ומ"מ גילוי זה יהי' לכל ישראל, כי בג"ע הוא הגילוי דהתורה שלומדים בעוה"ז, ולע"ל בעולם התחי' יהי' הגילוי דהמצוות שמקיימים עכשיו. וכיון שקיום המצוות הוא בכל ישראל כנ"ל, לכן, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. וזהו שהגילוי דעולם התחי' יהי' לנשמות בגופים דוקא, כי קיום המצוות שייך בעיקר להגוף, כנ"ל. ויש לומר, דזה שהגילוי דעולם התחי' יהי' גם להנשמות (שיתלבשו או בהגוף), הוא ע"ד מאמר רז"ל³⁵ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, דע"י שהתלמוד מביא לידי מעשה נעשה גדלות בתלמוד. [וע"ד המבואר בהמשך תרס"ו³⁶, דכאשר הלימוד הוא בנוגע לפסק דין בפועל ממש, או הוא מייגע עצמו יותר ובא לעמקות יתירה בהענין].

ועפ"ז יש לומר, שבמעלת התורה דלע"ל, תורתו של משיח, שני ענינים. זה שאז יהי' הגילוי דשלימות התורה מצד עצמה, והעילוי שיהי' אז בתורה ע"י העילוי דמצוות. ועד"ז הוא בנוגע לנשמה, דנוסף לזה שאז יתגלה שרש הנשמות עצמם, תקבל הנשמה גם הגילוי דמעלת הגוף (בחירת העצמות בהגוף).

ויהי רצון, שע"י מעשינו ועבודתינו³⁷ ובפרט ע"י העבודה דיפוצו מעיינותיך תוצה³⁸, נזכה ללימוד תורתו של משיח, מפיו של משיח, בקרוב ממש.

34 בהבא לקמן, ראה בארוכה ד"ה לה"ע תחיית המתים דלעיל הערה 15 ס"ב (סה"מ מלוקט ח"ג ע' לד (לעיל ע' רז)). וש"נ.
35 קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.
36 ע' שצ ואילך.
37 ראה תניא רפ"ז.
38 שע"ז אתי מר דא מלכא משיחא - כמ"ש באגה"ק המפורסמת של הבעש"ט, נדפסה גם בכתר שם טוב בתחלתו.

in this vein that it is written,³¹ "You are children unto G-d, your L-rd." [Although this reflects a very high form of love, even this love has its limitations.] The love is rooted in a level [within G-dliness] where the import of [the souls], the objects of [G-d's] love is recognized. [Since there is an external source — the souls' positive virtues — which motivates this love,] it does not emanate from His essence itself.

G-d's love and connection to the bodies of the Jewish people, by contrast, does not stem (from [an appreciation of] the inherent virtue of their bodies. Nor does this choice reflect [a relationship between a father and] his child who share a fundamental connection. Instead, [this love] comes about because G-d chooses the Jewish body.³² And this choice is entirely free, [with no restrictions upon it, and no rationale which compels it].³³ [Such a choice has only one possible source,] His very essence.]

This explains why the soul, [a refined spiritual entity,] can be drawn down to enliven the body. Since the body is superior to the soul in its source, [it has the power to motivate the soul to descend and grant it life].

(Following a similar motif, we find the Torah explains and expounds upon the *mitzvos*. [As explained above, it directs its focus in this direction], because the source of the *mitzvos* is superior to that of the Torah).

IV There is [another] difference between the Torah and its *mitzvos* [which is relevant in this context]: All Jews are equally obligated in the observance of the *mitzvos*. In regard to Torah study, by contrast, there are a multitude of categories: [On one end of the spectrum are] those whose sole occupation is the study of the Torah. There are those who have the opportunity, and who are hence, obligated to actually "Toil in Torah study during the day

31. *Devarim* 14:1. See the beginning of ch. 2 in *Tanya* which explains that this refers to the soul's relationship with G-d.
32. *Tanya* ch. 49 (end of p. 69a ff). See also *Toras Shalom* p. 120.
33. [The intent is that G-d's essential love for the bodies of the Jewish people does not result from an awareness of their positive qualities. Were that to be the case, the love would be only as strong as the Jews' virtues. Rather, His love for us comes as a result of His choice, a factor that transcends the entire range of human virtue (or its lack).]

and at night.”³⁴ [At the other end of the spectrum are] people who are occupied in commerce who may perform their obligation by studying “One chapter [of the Torah] in the morning and one chapter in the evening.”³⁵

The reason for this difference is explained as follows:³⁶ *Mitzvos* are G-d's will (as stated above), and [the quality of] will defies division. The Torah, by contrast, is Divine wisdom, and wisdom is subject to diversity.³⁷

This motif can also be applied with regard to actual Torah study and performance of *mitzvos*: *Mitzvos* are performed by all Jews; “Even the sinners among Israel are as filled with *mitzvos* as a pomegranate [is filled with seeds].”³⁸ This is not the case with regard to Torah study.

[The rationale for this concept can be explained as follows:] It is only on a revealed level³⁹ that some measure of fault may be found in a Jew; [in essence, all Jews are fundamentally good. Accordingly, with regard to Torah study, which relates primarily to the Jews' souls, a level of revelation, the possibility for inadequacy exists. In regard to the performance of *mitzvos*, by contrast] since *mitzvos* express G-d's Will and relate to the [Jew's] body which was chosen by G-d's essence, they are of universal relevance [and are observed] by all Jews.

34. *Yehoshua* 1:8.

35. *Menachos* 99b. *Hilchos Talmud Torah* of the Alter Rebbe, 3:4.

36. The series of discourses beginning *BeShaah SheHikdimu* 5672, Vol. I, ch. 4 (p. 8), ch. 52 (p. 93).

37. [The intent is that will is undefined. When a person wants something, his attention is not directed to the entity as it exists within its own context, but as it is the focus of his desires. Intellect, of which wisdom is the first quality, by contrast, has as its goal, the comprehension of an entity as it is. This necessitates the appreciation of the different qualities the entity possesses.]

38. Conclusion of *Chagigah*.

39. The soul is also rooted in G-d's essence. Nevertheless, it is possible to say that since G-d's love for the Jews' [souls] is similar to a natural love (as explained earlier in the text), therefore, when compared to G-d's essential choice [to love and to be connected to] the bodies of the Jewish people, [His relation to our souls] reflects an aspect of revelation [and not essence]. This subject still requires further explanation.

▼ This, then,⁴⁰ is the meaning of the teaching “Every Jew has a share in the World to Come.” Although the revelations in the World to Come (the Era of Resurrection) are vastly superior to the revelations of *Gan Eden*, nevertheless, this [loftier degree of] revelation will be [revealed] to all Jews.

By way of explanation: [The revelations of] *Gan Eden* reflect [merely] the Torah that one has studied in this world. The revelation in the World to Come, by contrast, will be the result of the *mitzvos* that are presently performed. Since, as explained previously, the observance of *mitzvos* relates to all Jews, “Every Jew has a share in the World to Come.”

This [also] explains why the revelations of the Era of Resurrection will be appreciated by souls as they are clothed within bodies. For the performance of *mitzvos* is primarily related to the body, as explained above.

[The fact that the revelation of the Era of Resurrection will relate primarily to our bodies, for they are associated with the actual observance of the *mitzvos*, is not to the exclusion of our souls. On the contrary,] it is possible to explain that the revelation of the Era of Resurrection will be appreciated by the souls as well (as they vest themselves within bodies).

To cite a parallel concept: Our sages state, “Great is Torah study, for it leads to deed.”⁴¹ The fact that Torah study leads to deed amplifies the greatness of the study itself. {[This relates to a concept] explained in the series of discourses [entitled *Yom Tov Shel Rosh HaShanah*] 5666:⁴² When a person’s Torah study is directed to discovering a ruling pertaining to the actual performance of a *mitzvah*, the person will toil to a greater extent. Accordingly, he will obtain a deeper understanding of the Torah concepts he is studying.}

[To apply this concept to the analogue: Since the soul’s Torah study leads to the body’s performance of *mitzvos*, the soul will

40. With regard to the subjects to be explained see also the *maamar LeHavin Inyan Techiyas HaMeisim* 5746, cited in fn. 17, sec 2 (*Sefer HaMaamarim Meluket* III, p. 36) and the sources cited there.

41. *Kiddushin* 40b; *Bava Kamma* 17a.

42. P. 390ff.

also enjoy the benefits that will be appreciated by the body — the revelation of the World to Come.]

Similarly, the Torah of the World to Come, the Torah of *Mashiach*, will be characterized by two dimensions: The Torah in and of itself will reach a level of completeness. In addition, we will appreciate the superior quality of Torah that results from its connection to the *mitzvos*.

[A similar concepts applies in regard to the soul in the Era of Resurrection.] At that time, the source of all the souls will be revealed. In addition, the soul will also receive the revelation that is associated with the body ([that result from] G-d's essential choice of the body).

May it be G-d's will, that as a result of our deeds and divine service, especially through the service of “spreading forth your wellsprings outward,”⁴³ we will merit to study the Torah of *Mashiach*, from *Mashiach*'s mouth, in the immediate future.

43. And as stated in the famous epistle of the Baal Shem Tov, printed at the beginning of *Keser Shem Tov*, the spreading of the wellsprings of *Chassidus* precipitates “the coming of the master” — “the King *Mashiach*”.